

РЕШЕНИЕ

№ 153

гр. София, 15.02.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 1-ВИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на първи февруари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Е. Петрова

Членове: Катерина Рачева
Михаил Малчев

при участието на секретаря Пролетка А.а
като разгледа докладваното от Михаил Малчев Въззивно гражданско дело № 20231000502980 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл. 258 и сл. ГПК.

С обжалваната част от решение №260683/03.05.2023 г. по гр. д. № 8871/2020 г. по описа на Софийски градски съд е: отхвърлен искът с правно основание чл. 432, ал. 1 КЗ, предявен от А. А. А., ЕГН *****, срещу ЗАД „АЛИАНЦ БЪЛГАРИЯ“ АД, ЕИК 040638060, за заплащане на сума в размер на 150 000 лв., представляваща застрахователно обезщетение за претърпени неимуществени вреди от смъртта на неговия внук Д. С. А., настъпила в резултат на пътнотранспортно произшествие, реализирано на 15.08.2019 г., на второкласен път II - 48, км 2 +100 в община Омуртаг, ведно със законната лихва върху тази сума от 15.08.2019 г. до окончателното ѝ изплащане.

В посочената част решение е обжалвано от А. А. А., действащ чрез процесуалния си представител. Във въззивната жалба се излагат подробни съображения, че решението в обжалваната част е неправилно, незаконосъобразно, необосновано, постановено в несъответствие със събраните доказателства. Твърди се, че първоинстанционният съд неправилно заключава, че А. А. не е материалноправно легитимизиран да предяви иск по чл. 432, ал. 1 КЗ за претърпените от същия неимуществени вреди, изразяващи се в болки и страдания във връзка със смъртта и загубата на Д. А.. Поддържа се, че ищецът е имал качеството на отглеждащ починалия, откакто е навършил две годишна възраст (тогава е бил починал неговия баща и син на

ищеца) до момента на фаталния инцидент. В тази насока се изтъква, че доказателства са ясни и непротиворечиви, а именно А. А. е бил отглеждащ баща на починалия му внук от 2003г. до настъпване на смъртта на Д. А. през 2019г., т.е от 2 годишна възраст до дата на смъртта му. Посочва се, че необоснова СГС не е кредитирал свидетелските показания на разпитания в първоинстанционното производство свидетел. Заявява се, че по делото пред СГС в нарушение на съдопроизводствените правила не е допусната поисканата психологична експертиза. Моли се решението да бъде отменено в обжалваната част, а предявеният иск от А. А. да бъде изцяло уважен, като се присъдят направените пред двете инстанции разноски.

В установения от закона срок, въззиваемият и ответник в първоинстанционното производство - ЗАД „АЛИАНЦ БЪЛГАРИЯ“ АД, действащо чрез процесуалния си представител, е депозирал отговор на въззивната жалба. С него последната се оспорва като неоснователна. Излагат се съображения за законосъобразност на обжалваната част от съдебното решение. Моли се въззивната жалба да бъде оставена без уважение, като се присъдят на въззивника сторените пред САС съдебни разноски.

Предмет на въззивното производство е и частна жалба на ЗАД „АЛИАНЦ БЪЛГАРИЯ“ АД, действащо чрез процесуалния си представител, с която се обжалва определение № 264092 от 12.07.2023 г. по гр. дело №8871/2020 г., постановено по реда на чл. 248 ГПК, с което е оставена без уважение молбата на дружеството за изменение на решението в частта му за разноските. В частната жалба се излагат съображения, че СГС необосновано не е определил възнаграждението съобразно вида и броя на предявените искове, за всеки един от тях поотделно независимо от формата на съединяване на исковете. Моли се да бъде отменено определението и да бъде присъдено адвокатско възнаграждение в полза на ЗАД „АЛИАНЦ БЪЛГАРИЯ“ АД в заплатения от него размер от общо 15060 лева с ДДС.

В установения от закона срок, ответника по частната жалба - А. А. А., действащ чрез процесуалния си представител, е депозирало отговор, с който я оспорва като неоснователна.

Въззивната жалба, както и частната жалба, са подадени в срока по чл. 259, ал. 1 ГПК от активно легитимирани страни в процеса против решение, съответно определение, подлежащо на възивно обжалване, поради което са допустими и следва да бъдат разгледани по същество.

Съгласно чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от релевираните въззивни основания в жалбата.

Първоинстанционното решение е валидно и допустимо.

СОФИЙСКИЯТ АПЕЛАТИВЕН СЪД, след преценка на изложените от страните твърдения, доводи и възражения и на доказателствата по

делото, съобразно разпоредбата на чл. 235 ГПК, приема следното:

Производството пред първоинстанционния съд е образувано по предявени осъдителни иски с правно основание чл. 432, ал. 1 КЗ, във вр. с чл. 45, ал. 1 ЗЗД срещу ЗАД „АЛИАНЦ БЪЛГАРИЯ“ АД, ЕИК 040638060.

Правната норма, регламентирана в чл. 432, ал. 1 КЗ, урежда и гарантира правната възможност на увреденото лице да предяви пряк иск за обезщетяване на претърпените вреди срещу застрахователя, с когото делинквентът или отговорно за неговото противоправно деяние лице е сключил договор за застраховка "Гражданска отговорност", обезпечаваща неговата деликтна отговорност. Фактическият състав, от който възниква имуществената отговорност на застрахователя за заплащане на застрахователно обезщетение на увреденото лице, обхваща следните две групи материални предпоставки (юридически факти): 1) застрахованият виновно да е увредил ищеца, като му е причинил имуществени или неимуществени вреди, които от своя страна да са в пряка причинно-следствена връзка с противоправното поведение на застрахования и 2) наличие на застрахователно правоотношение, произтичащо от договор за застраховка "Гражданска отговорност" между делинквента и ответника – застраховател.

Предвид влязлата в сила на 31.01.2022 г. присъда №260005/05.05.2021 г., по НОХД №41/2021 г., по описа на ОС - Търговище, съдът е обвързан относно обстоятелствата, свързани с деянието, противоправността му и виновността на дееца, по аргумент от чл. 300 ГПК. С присъдата е признат С. А. Й. за виновен в това, че на 15.08.2019 г., около 23,50 ч. на второкласен път II - 48, гр. Котел - гр. Омуртаг, на км 2000 + 100, на около 100 метра след бетонов възел гр. Омуртаг, при управление на лек автомобил „Мини Купър“, с рег. № *****, нарушил правилата за движение -двигил се е със скорост 100,50 км/ч, при разрешени 50 км/ч, като по непредпазливост причинил смъртта на Д. С. А. на 18 г. от гр. Омуртаг, като смъртта е настъпил на 16.08.2019 в „МБАЛ - Търговище“ АД. Видно от приетата в първоинстанционното производство застрахователна полица № BG/01/1180002370684, към момента на ПТП за лек автомобил „Мини Купър“, с рег. № *****, е налице валидна застраховка „ГО“ в ЗАД „Алианц България“, с период на покритие от 00,00 ч. на 18.08.2018 г. до 24,00 ч. на 17.08.2019 г. С оглед на гореизложеното, въззивният съд намира, че поведението на водача на процесния автомобил е било противоправно и представлява деликтно поведение по смисъла на чл. 45 от ЗЗД. Установява се по безспорен начин и че е налице и валидно застрахователно правоотношение с ответното дружество. Следователно са налице част от предпоставките за присъждане на обезщетение по чл. 432, ал. 1 КЗ

От удостоверение за наследници от 20.08.2020 г. на СО, район Средец“ се установява, че ищецът в първоинстанционното производство А. А. А. е баща на С. А. А., починал на 23.06.2003 г. От удостоверение за родствени

връзки е видно, че С. А. А. е баща на Д. С. А..

От приетото по делото пред СГС писмо от Министерство на образованието и науката е посочено, че през периода 2005 -2008 г. Д. А. се е обучавал в Целодневна детска градина, гр. Омуртаг, като няма данни за това лице в националната електронна информационна система за предучилищно и училищно образование на МОН. От удостоверение на Професионалната гимназия за електрически системи и строителни технологии, Мюнхен, за участие в ден на практиката на средните училища 2016 г. и от свидетелство за завършен срок за учебната 2015/2016 г., може да се заключи, че Д. А. е бил ученик в Средното училище на Ринделщрасе. От удостоверение за отписване за учебната година 2016/2017 г. на средно училище, Мюнхен, Имплерщрасе 35, е видно че Д. А., роден на ***** г. в Омуртаг, е освободен от 9 клас и трябва да се регистрира в друго професионално училище.

С п о р ъ т в ъ в въззивното производство се съсредоточава върху обстоятелствата дали е налице особено близка връзка между починалия и претендиращия обезщетението негов дядо и дали действително са претърпени неимуществени вреди в случая, които надхвърлят по интензитет и времетраене вредите, нормално присъщи за съответната връзка. В тази насока въззивният съд е допуснал и събрал съответни доказателства на основание чл. 266, ал. 3 ГПК.

Според въззивния съд от приетите във въззивното производство две справки за адресна регистрация на А. А., издадена на 29.02.2016 г., и Г. М., издадена на 02.03.2011 г., от Областна администрация в Мюнхен, може да се заключи, че лицата А. А., Г. М. и Д. А. са живели в едно домакинство на адрес - ***.

От приетата от въззивния съд, като компетентно изготвена и неоспорена от страните, съдебно-психологическата експертиза се установява, че е налице промяна в психичното и емоционалното състояние на А. А. А. след процесното ПТП от 15.08.2019г. и загубата на Д. С. А., която се изразява в усложнени посттравматични изживявания при протрахирана депресивна реакция. Симптомите на остра стресова реакция са преминали в отключване на посттравматично стресово разстройство, чиито симптоми не са компенсирани (завършили с оздравяване) и са преминали в протрахирани (продължително с голяма давност) депресивни симптоми и преживявания, които са актуални и към момента на изготвяне на експертизата. Относно личността няма данни за дезадаптации по повод начина на функционирането. Няма данни за дисхармонии и инсуфициенции (дефицити). Симптомите на първоначалната остра стресова реакция са били актуални в психиката до един месец. След като не е настъпило подобряване, а е налице усложнение на същите е налице отключване на ПСТР (посттравматично стресово разстройство) с протрахирани (продължителни с голяма давност) депресивни нагласи и изживявания, които са актуални и към момента на изследването. Тъй като симптомите на ПСТР са надхвърлили периода от шест

месеца, не са се подобрили, а са се усложнили, което насочва диагностичните критерии в посока на усложнено ПСТР (посттравматично стресово разстройство) и в посока протрахирана (продължителна, с голяма давност) депресивна реакция. Преживените разстройства са от регистъра: „Реакции на тежък стрес при разстройства в адаптацията МКБ 10 - F 43 (реакция на тежък стрес и разстройства в адаптацията)“; F 43.0 (остра стресова реакция); F 43.1 (посттравматично стресово разстройство); F 43.21 (протрахирана депресивна реакция). Симптомите на разстройството са актуални и към момента на изследването и са засегнали здравословното състояние в психоемоционален план, личностовото и социалното функциониране на А. А..

При обсъждане на посочената експертиза настоящият съдебен състав възприема изцяло направените доказателствени (фактически) изводи, тъй като тя е изготвени след преценка на всички събрани по делото доказателства и лично събеседване с пострадалия, като е отговорила подробно на всички поставени релевантни въпроси. Ето защо въззивният съд кредитира съдебно-психологическата експертиза.

От свидетелските показания на разпитания в първоинстанционното производство свидетел Ш. К. се установява, че след смъртта на С. А. А., бащинските грижите за неговият син Д. А. са заместени от неговия дядо по бащина линия – А. А.. След смъртта на С. А., грижите за детето Д. А., което към този момент е било на две години, са осъществявани от неговата майка Г., дядото А. и неговата съпруга И.. Те всички са живели в едно общо домакинство. Някъде към 2008 г. са се преместили да живеят и работят в Германия. Свидетелят е съсед на семейството в гр. Омуртаг и приятел на А. А.. Същият е продължил да поддържа контакти с А. и с след заминаването му в чужбина. Редовно са се чували чрез социалните мрежи, виждали са се по няколко пъти годишно по празници, сватби и погребения. Ходили са си на гости преди инцидента с Д.. Свидетелят е категоричен, че А. се е грижил за Д. като баща и е бил силно привързан към него. Преживял е изключително тежко неговата смърт.

Въззивният съд приема за достоверни показанията на свидетеля, тъй като, преценени с всички други събрани по делото доказателства - арг. чл. 172 ГПК, те не са вътрешно противоречиви, житейски логични са, потвърждават се и от останалите събрани по делото доказателства, като субективните възприятия за последиците върху психиката на пострадалия А. А., отношения между него и починалия Д. А., както и за изживените от смъртта му болки и страдания са непосредствени.

Първоинстанционният съд е дал правилна правна квалификация на предявения иск от А. А. срещу ответното застрахователно дружество - чл. 432, ал. 1 КЗ. В тази насока са неоснователни твърденията на процесуалния представител на ЗАД „АЛИАНЦ БЪЛГАРИЯ“ АД, че когато застрахователно обезщетение се претендира от лица, извън кръга на лицата, очертан в двете пленумни постановления - Постановление № 4 от 25.V.1961 г. и

Постановление № 5 от 24.XI.1969 г. на Пленума на Върховния съд, правната квалификация на иска следва да е чл. 493а, ал. 4 КЗ. Тази разпоредба касае методика за определяне на размера на застрахователни обезщетения, като по-надуло ще бъдат изложени съображения, поради които съдът не следва да се съобразява с нея.

Въззивният съд намира за необоснован извода на първоинстанционния, че от събраните по делото доказателства не се установява, наличието на особено близка връзка между ищеца А. А. и починалия Д. А.. Действително обстоятелството, че бащата на Д. е починал, докато е бил много малък, не може да обуслови само по себе си наличието на особена връзка. От събраните доказателства се установява, че детето е отглеждано, както от майката, така и от дядото и бабата по бащина линия, като всички те са живели в общо домакинство. Освен това от показанията на свидетеля Ш. К. се доказва не само наличието на отношения на близост и обич, характерни за връзката между дядо и внук, но и че А. А. е заместил функциите на бащата при отглеждането на Д. А.. Необоснована е констатацията на първоинстанционния съд, че показанията на свидетеля не са преки. В периода от 2003 г. до 2008 г. наблюденията на свидетеля са преки, непосредствени и постоянни, до тогава семейството е живяло в гр. Омуртаг. От 2008 г. след преместването в чужбина, наблюденията на свидетеля също, макар и непостоянно, са преки, тъй като по няколко пъти годишно е виждал семейството и е поддържал чрез социалните мрежи редовна комуникация с А. А. и майката на Д. А..

По спорните в настоящото производство е формирана задължителна съдебна практика по ТР 1/2016г. на ОСНГТК на ВКС, както и практика на ВКС по постановените по реда на чл. 290 ГПК решение № 92 от 17.11.2020 г. по т.д. 1275/2019 г. по описа на ВКС, ТК, II ТО, решение № 17 от 16.03.2021 г. по т.д. 291/2020 г., по описа на ВКС, ТК, II ТО, решение № 88 от 20.07.2022 г. по т.д. 2090/2021 г. по описа на ВКС, ТК, II ТО, решение № 372 от 14.01.2019 г. по т. д. № 1199/2015 г. на ВКС, II ТО, решение № 50003/24.07.2023 г. по т. д. 2760/2021 г. ТК, I ТО, и др. Съобразно задължителното тълкуване, дадено с ТР 1/2016г. на ОСНГТК на ВКС, от гледна точка на чл. 52 ЗЗД е справедливо и други лица, извън най-близкия семеен и родствен кръг, да могат да получат обезщетение за неимуществени вреди, ако са създали с починалия постоянна, трайна и дълбока емоционална връзка, заради съдържанието на която търпят морални болки и страдания от смъртта му, сравними по интензитет и продължителност с болките и страданията на най-близките. Отричането на правото на обезщетение при реално проявени и доказани неимуществени вреди от загубата на близък човек противоречи на принципа за справедливост по чл. 52 ЗЗД и на гарантираното с чл. 6, ал. 2 от Конституцията на Република България и с чл. 20 и чл. 47 от Хартата за основните права в Европейския съюз равенство на всеки пред закона. Възможността за обезщетяване на други лица, извън изброените в Постановление № 4/61г. и Постановление на 5/69г., следва да се допусне като изключение - само за случаите, когато житейски обстоятелства и ситуации са станали причина между починалия и лицето да

се породи особена близост, оправдаваща получаването на обезщетение за действително претърпени неимуществени вреди (наред с най-близките на починалия или вместо тях - ако те не докажат, че са претърпели вреди от неговата смърт). Подчертано е, че особено близка привързаност може да съществува между починалия и негови братя и сестри, баби/дядовци и внуци. В традиционните за българското общество семейни отношения братята и сестрите, съответно бабите/дядовците и внуците, са част от най-близкия родствен и семеен кръг. Връзките помежду им се характеризират с взаимна обич, морална подкрепа, духовна и емоционална близост. Когато поради конкретни житейски обстоятелства привързаността е станала толкова силна, че смъртта на единия от родствениците е причинила на другия морални болки и страдания, надхвърлящи по интензитет и времетраене нормално присъщите за съответната родствена връзка, справедливо е да се признае право на обезщетение за неимуществени вреди и на преживелия родственик. **В тези случаи за получаването на обезщетение няма да е достатъчна само формалната връзка на родство, а ще е необходимо вследствие смъртта на близкия човек преживелият родственик да е понесъл морални болки и страдания, които в достатъчна степен обосновават основание да се направи изключение от разрешението, залегнало в постановления № 4/61г. и № 5/69г. на Пленума на ВС - че в случай на смърт право на обезщетение имат само най-близките на починалия. Посочено е, че създаването на трайна и дълбока емоционална връзка, пораждаща предпоставки за проявление на значителни морални болки и страдания, е възможно и между лица, които не се намират в семейни, родствени и наподобяващи ги фактически отношения.** При липса на нормативна уредба рестриктивното изброяване на хипотези на такава привързаност би било лишено от законово основание, а примерното изброяване крие опасност от неподвиждане на породени от житейското многообразие случаи, в които ще е справедливо получаването на обезщетение за неимуществени вреди. За да се избегне накърняване на принципа за справедливост, следва да се допусне като правна възможност обезщетяването и на други лица, извън близкия родствен и семеен кръг на починалия, но само в изключителни случаи - когато претендиращият обезщетение докаже, че е изградил с починалия особено близка и трайна житейска връзка и търпи значителни морални болки и страдания от неговата загуба с продължително проявление във времето.

С постановените решение № 92 от 17.11.2020 г. по т.д. 1275/2019 г. по описа на ВКС, ТК, II ТО, решение № 17 от 16.03.2021 г. по т.д. 291/2020 г., по описа на ВКС, ТК, II ТО, и решение № 88 от 20.07.2022 г. по т.д. 2090/2021 г. по описа на ВКС, ТК, II ТО, е прието, че житейските ситуации и обстоятелства, придаващи на определена родствена връзка характеристиката на изключителна, не могат да бъдат изброени изчерпателно, но като примерни ситуации за възникване на такава връзка в отношенията между баби/дядовци и внуци са посочени продължителното отглеждане и възпитание на внук от баба/дядо по причина на заболяване, смърт,

дезинтересиране от детето или работа на родителя/родителите в чужбина. С решение № 372 от 14.01.2019 г. по т. д. № 1199/2015 г. на ВКС, II ТО и решение № 50003/24.07.2023г. по т.д. 2760/2021г. ТК, I ТО, е допълнено, че тази особена близост обичайно е резултат на тежки житейски ситуации, обуславящи нуждата от по-интензивно общуване между починалия родственик и претендиращия обезщетение и от изграждане на връзка, по-здрава от обичайната за съответния вид родство. Цитираната практика изцяло се споделя от настоящия състав на съда.

От съвкупната преценка на събраните в първоинстанционното и въззивното производство се установява, че връзката между дядо и внук била много силна, ищецът го възприемал като свой син. Ищецът не е прекъсвал връзката с внука си до неговата смърт, живеели в едно домакинство, заедно се били прибрали от чужбина в България по времето, когато настъпило проценото ПТП. След инцидента ищецът не бил на себе си от мъка. След смъртта му психическото състояние на А. А. се влошава и тя има негативни трайни последици. В тази насока е заключението на съдебно-психологическата експертиза, която въззивният съд изцяло кредитира.

Въз основа на гореустановената фактическа обстановка, настоящият съдебен състав приема, че е проведено пълно и главно доказване на релевантните за активната материалноправна легитимация на ищеца факти, позволяващи да бъде направен извод за съществуваща между ищеца и починалия му внук особено близка привързаност - постоянна, трайна и дълбока емоционална връзка, съдържанието на която е сравнимо и до голяма степен наподобява по интензитет и продължителност болките и страданията на най-близките роднини – баща и син. Макар да не са установени с медицински документи, негативните последици от случилото се върху емоционалното състояние и поведение на ищеца са надхвърлящи обичайните такива, характерни за връзката – дядо-внук. Сложилите се отношения по смъртта на бащата на Д. А., и отглеждането му от дядо му, наред с неговата майка, от ранна детска възраст, полагането на всички грижи за неговото израстване, образование и възпитание, обективно покриват заложените в горесцитираната практика на ВКС обстоятелства, обуславящи по-интензивно общуване между починалия родственик и претендиращия обезщетение и изграждане на връзка, по-здрава от обичайната за съответния вид родство – дядо и внук. Събраните гласни доказателства и съдебно-психологическата експертиза установяват и реалните търпени от ищеца вреди – болки и страдания от загубата на неговия внук. При тези факти настоящият състав на съда приема, че смъртта на Д. А. е причинила на неговия дядо – ищеца А. А., морални болки и страдания, надхвърлящи по интензитет и времетраене нормално присъщите за родствената връзка дядо – внук, и е справедливо да му се признае право на обезщетение за неимуществени вреди, като се направи изключение от разрешението, залегнало в Постановления № 4/61г. и № 5/69г. на Пленума на ВС.

При определяне размера на справедливото обезщетение на основание

чл. 52 ЗЗД съдът съобразява разясненията, дадени с ППВС 4/1968г., и отчита: възрастта на починалата – 18-годишна; отношенията между пострадалия и претендиращия обезщетението, изразяващи се в дълбока емоционална връзка, привързаност, взаимопомощ и обич; живеели са в едно домакинство; възрастта на ищеца към датата на смъртта на неговата близък – 59- годишен; работи и може да се грижи сам за себе си; жива съпруга, снаха и внучка, с които се намира в добри отношения, макар да живеят в чужбина; внезапност на загубата, починал е един ден след процесното ПТП и в резултат на същото; конкретните икономически условия в страната през м. 08.2019 г., ориентир за които са нивата на застрахователно покритие към момента на увреждането, и приема, че сумата 50 000 лв. е справедлив паричен еквивалент за търпените от ищеца страдания.

Неоснователно е искането на ответника при условията на евентуалност за съобразяване на размера на обезщетението за неимуществени вреди с предвиденото в § 96, ал.1 ЗИД на КЗ (ДВ, бр.101 от 2018 г.) ограничение от 5000 лв. Тази сума е по-малка от посочените в чл. 1, параграф 2 от Втора директива 84/5, кодифицирана с Директива 2009/103/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009г. относно застраховката "Гражданска отговорност". Чл. 9, ал. 1 от нея предвижда следните минимални суми: в случай на телесно увреждане минимална застрахователна сума 1 000 000 EUR за пострадал или 5 000 000 EUR за събитие, независимо от броя на пострадалите; в случай на имуществени вреди 1 000 000 EUR за застрахователно събитие, независимо от броя на пострадалите. Разпоредбите на посочената директива са транспонирани във вътрешното ни право в чл. 492 КЗ, съгласно който задължителна застраховка „Гражданска отговорност" на автомобилистите се сключва за следните минимални застрахователни суми (лимит на отговорност): 1. за неимуществени и имуществени вреди вследствие на телесно увреждане или смърт - 10 420 000 лв. за всяко събитие, независимо от броя на пострадалите лица; 2. за вреди на имущество (вещи) - 2 100 000 лв. за всяко събитие, независимо от броя на увредените лица. Съгласно Решение на СЕС от 24.10.2013 г. по дело C-277/12 с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Augstākās tiesas Senāts (Латвия), член 3, параграф 1 от Директива 72/166 и член 1, параграфи 1 и 2 от Втора директива 84/5, не се допуска национална правна уредба, съгласно която задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства да покрива обезщетението за неимуществени вреди, дължимо съгласно националната правна уредба на гражданската отговорност за смъртта на близки членове на семейството, настъпила при пътнотранспортно произшествие, само до определена максимална сума, която е по-малка от посочените в член 1, параграф 2 от Втора директива 84/5. В решението се пояснява, че държавите членки трябва да упражняват своята компетентност при спазване на правото на Съюза и разпоредбите на националното право, които уреждат обезщетяване при произшествия при използването на моторни превозни

средства, и не могат да лишат посочените в решението директиви (Директива 72/166/ЕИО на Съвета от 24 април 1972г. относно сближаване на законодателствата на държавите членки относно застраховката „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства и за прилагане на задължението за сключване на такава застраховка, Втора директива 85/5/ЕИО на Съвета от 30 декември 1983 г. за сближаване на законодателствата на държавите членки, свързани със застраховките „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства и Трета директива 90/232/ЕИО на Съвета от 14 май 1990 година за сближаване на законодателствата на държавите членки относно застраховките „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства) от тяхното полезно действие. Посочено е, че ако националните законодатели бяха били свободни, когато сметат за нужно, да определят в националното право за всяка отделна категория установени вреди максимални гарантирани суми, по-малки от минималните гарантирани суми по чл. 1, пар. 2 от Втора директива, посочените минимални гарантирани суми, и следователно този член, биха били лишени от тяхното полезно действие. Решенията на ЕС по преюдициални запитвания са задължителни за всички съдилища и учреждения в страните членки, в т.ч. за всички съдилища и учреждения в Република България, които са длъжни да съобразят даденото тълкуване на правото на ЕС в мотивите и диспозитива на решението по преюдициално запитване, както е предвидено и в чл. 633 ГПК. Съдът е длъжен при прилагане на относимата норма от българския закон да я тълкува по начин, който да осигури постигането на целите на посочените директиви съобразно даденото от СЕС задължително тълкуване. Доколкото с § 96, ал. 1 ЗИД на КЗ (ДВ, бр.101 от 2018г.) длъжното обезщетение по застраховка „Гражданска отговорност“ се ограничава само до определена максимална сума, която е по-малка от посочените в член 1, параграф 2 от Втора директива 84/5, то съгласно даденото от СЕС тълкуване тази разпоредба противоречи на правото на ЕС и поради това не следва да се прилага при разглеждане на произтичащи от задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ претенции за обезщетение за неимуществени вреди от смъртта на близки членове на семейството, настъпила при пътнотранспортно произшествие. В този смисъл е и практиката на ВКС – например решение № 50086/28.11.2022г. по т. д. 1252/2021 г., ТК, II ТО, която изцяло се споделя от настоящия състав на съда.

При този извод решението на първата инстанция следва да бъде отменено в частта, с която искът по чл. 432, ал.1 КЗ е отхвърлен за сумата 50 000 лв. и за законни лихви върху главницата след 30.01.2020 г., и ответникът следва да бъде осъден да заплати тази сума на ищеца, ведно със законната лихва от 30.01.2020 г. до окончателното □ изплащане при приложение на чл. 497, ал. 1, т. 2 КЗ. В останалата част като правилно въззивното решение следва да бъде потвърдено.

По частната жалба:

С определение № 264092 от 12.07.2023 г. по гр. дело №8871/2020 г.,

постановено по реда на чл. 248 ГПК, с което е оставена без уважение молбата на дружеството за изменение на решението в частта му за разноските. Въззивният съд намира, че определено възнаграждение в полза на ЗАД „АЛИАНЦ БЪЛГАРИЯ“ АД от СГС е справедливо и отговаря на фактическа и правна сложност по делото. Настоящият съдебен състав напълно споделя извода, застъпен в Решението по дело С-438/22 от 25.01.2024 г., че съдът не е обвързан от минималните размери на адвокатските възнаграждения, установени в Наредба №1 за минималните размери на адвокатски възнаграждения, когато ги възлага на насрещната страна по реда на чл. 78 ГПК. Предвид несъществената фактическа и правна сложност на производствата по чл. 432 КЗ обвързването на минималния размер на адвокатското възнаграждение с размера на претендираното обезщетение е нецелесъобразно и води до съществена нееквивалентност между предоставената правна защита на страните и минималните дължими размери на възнаграждения. Освен това предвид изхода на въззивното производство няма основание присъдените в полза на ЗАД „АЛИАНЦ БЪЛГАРИЯ“ АД разноски за първоинстанционното производство да бъдат увеличавани. Поради изложеното определение № 264092 от 12.07.2023 г. по гр. дело №8871/2020 г. следва да бъде потвърдено.

По разноските във въззивното производство:

При този изход на спора в полза на процесуалния представител на А. А. следва да се присъди на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, във вр. с чл. 273 ГПК и чл. 38, ал. 2 ЗА адвокатско възнаграждение за предоставената безплатна правна защита съобразно уважената част от въззивната жалба под минимален размер съгласно Наредба № 1 за минималните размери на адвокатските възнаграждения и вземайки предвид действителната правна и фактическа сложност на делото, а именно 3180 лева с ДДС. В полза на ЗАД „АЛИАНЦ БЪЛГАРИЯ“ АД следва да се присъдят на основание чл. 78, ал. 3 ГПК, във вр. с чл. 273 ГПК сторените разноски за адвокатско възнаграждение за предоставената правна защита съобразно отхвърлената част от въззивната жалба също под минималния размер съгласно Наредба № 1 за минималните размери на адвокатските възнаграждения и вземайки предвид действителната правна и фактическа сложност на делото - 3180 лева с ДДС, както и съответната част от платената такса за издаване на съдебни удостоверения – 17 лева. Както вече беше посочено съдът не е обвързан от минималните размери на адвокатските възнаграждения, установени в Наредба №1 за минималните размери на адвокатски възнаграждения, а от действителната фактическа и правна сложност на делото, съответно от извършената работа по предоставяне на правна защита и съдействие. Предвид изхода на делото на основание чл. 78, ал. 6 ГПК ответникът по въззивната жалба и по иска следва да бъде осъден да заплати по сметка на Апелативен съд – София сумата 1 000 лв., представляваща дължима държавна такса по уважената част на иска, както и заплатената от бюджета на съда сума от 447 лева за възнаграждение на вещото лице, изготвило съдебно-психологическата експертиза, а по сметка

на Софийски градски съд сумата 2000 лв., представляваща дължима държавна такса по уважената част на иска.

Воден от изложеното, Апелативен съд – София

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение №260683/03.05.2023 г. по гр. д. № 8871/2020 г. по описа на Софийски градски съд, в частта, в която е отхвърлен предявеният искът с правно основание чл. 432, ал. 1 КЗ от А. А. А., ЕГН *****, срещу ЗАД „АЛИАНЦ БЪЛГАРИЯ“ АД, ЕИК 040638060, за заплащане на сума в размер на 50 000 лв., представляваща застрахователно обезщетение за претърпени неимуществени вреди от смъртта на неговия внук Д. С. А., настъпила в резултат на пътнотранспортно произшествие, реализирано на 15.08.2019 г., на второкласен път II - 48, км 2 +100 в община Омуртаг, ведно със законната лихва върху тази сума от 30.01.2020 г. до окончателното ѝ изплащане, като вместо това **ПОСТАНОВЯВА**:

ОСЪЖДА ЗАД „АЛИАНЦ БЪЛГАРИЯ“ АД, ЕИК 040638060, да заплати на А. А. А., ЕГН *****, сумата от 50 000 лева, представляваща застрахователно обезщетение за претърпени неимуществени вреди от смъртта на неговия внук Д. С. А., настъпила в резултат на пътнотранспортно произшествие, реализирано на 15.08.2019 г., на второкласен път II - 48, км 2 +100 в община Омуртаг, ведно със законната лихва върху тази сума от 30.01.2020 г. до окончателното ѝ изплащане.

ПОТВЪРЖДАВА решението в останалата обжалвана част, с която е отхвърлена исковата претенция на А. А. А., ЕГН *****, срещу ЗАД „АЛИАНЦ БЪЛГАРИЯ“ АД, ЕИК 040638060, с правно основание чл. 432, ал. 1 КЗ, над сумата от 50 000 лева до претендирания размер от 150 000 лева, представляваща застрахователно обезщетение за претърпени неимуществени вреди от смъртта на неговия внук Д. С. А., настъпила в резултат на пътнотранспортно произшествие, реализирано на 15.08.2019 г., на второкласен път II - 48, км 2 +100 в община Омуртаг, ведно със законната лихва върху тази сума от 15.08.2020 г. до окончателното ѝ изплащане.

Решението в останалата част, като необжалвано, е влязло в сила.

ПОТВЪРЖДАВА определение № 264092 от 12.07.2023 г. по гр. дело №8871/2020 г. по описа на Софийски градски съд, постановено по реда на чл. 248 ГПК.

ОСЪЖДА на основание чл. 38, ал. 2 ЗА вр. с чл. 78, ал. 1 ГПК и чл. 273 ГПК ЗАД „АЛИАНЦ БЪЛГАРИЯ“ АД, ЕИК 040638060, да заплати на адв. Н. Н. Д. от ШАК, гр. ***, ул. *** № *, сумата от 3180 лева с ДДС – адвокатско възнаграждение за осъщественото безплатно процесуално представителство на А. А. А. пред Апелативен съд – София съобразно уважената част от въззивната жалба.

ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал. 3 ГПК вр. с чл. 273 ГПК, А. А. А., ЕГН *****, да заплати на ЗАД „АЛИАНЦ БЪЛГАРИЯ“ АД, ЕИК 040638060, сумата от общо 3197 лева, от която 3180 лева с ДДС за заплатено адвокатското възнаграждение и 17 лева за заплатена такса за издаване на съдебни удостоверения, съобразно отхвърлената част от въззивната жалба.

ОСЪЖДА ЗАД „АЛИАНЦ БЪЛГАРИЯ“ АД, ЕИК 040638060, да заплати по бюджетна сметка на Софийски градски съд на основание чл. 78, ал. 6 ГПК сумата от 2000 лева – дължима държавна такса за уважената част от иска, както и да заплати по бюджетна сметка на Софийски апелативен съд, на основание чл. 78, ал. 6 ГПК сумата от 1447 лева – дължима държавна такса за въззивното производство и заплатено от бюджета на съда възнаграждение на вещо лице.

Решението може да се обжалва с касационна жалба пред Върховния касационен съд по правилата на чл. 280 ГПК в 1-месечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____